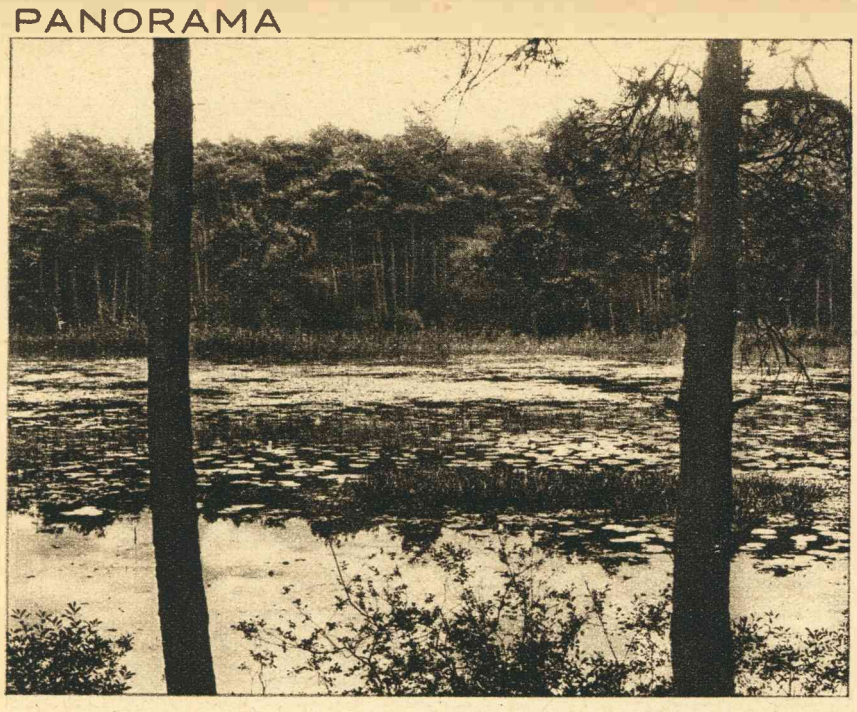

Een Ven bij Oisterwijk.

Een Ven bij Oisterwijk.

HET BEHOUD VAN NATUURSCHOON

Het is eigenlijk onnoozel, dat men de menschen er nog opmerkzaam op moet maken, dat het verkeerd loopt; dat men ze nog aansporen moet om uit al hun macht mee te helpen het euvel te voorkomen. Ieder moest het begrijpen en helpen keeren, helpen redden wat er te redden is althans... Hoe vaak leest men in de dagbladen, dat dit of dat bosch is aangekocht voor... brandhout; dat op dit of dat landgoed door een gemeente de hand is gelegd voor vuilnisbelt; dat deze of gene schilderachtige plas gedempt moet worden om er fabrieksterreinen van te maken, enz. En nu ja, dan denkt de lezer, àls hij tenminste er iets bij denkt, zoo iets van wel-wel: de firma zus en zoo boert toch maar aardig; de gemeente breidt zich zienderoogen uit..., en, wat het vernietigen van bosschen aangaat, nu, daar is vooral in de laatste jaren nog minder dan ooit veel verzet tegen geweest. Eerst brandhout, denkt het groote publiek; zoo'n wandeling in een bosch, dat is voor later, voor den zomer, als we dan nog leven, — dat komt wel goed. Natuurlijk, zeggen ook wij, eerst de eischen der practijk, eerst het dadelijk nut, en dan het meer idealistische, maar men vergete niet, dat zoo vaak door de menschen zonder een zier eerbied of ontzag met de natuurschatten wordt omgesprongen. Hoe vaak kon een bosch, een meer, een fraaie plek natuur gespaard worden. Hoe menigmaal beslist men het lot van het natuurschoon zonder eenige verdere overweging, — of ook niet op een àndere wijze practisch voordeel bereikt worden kon, — hoe menigmaal is het noodig, dat de „idealisten" er zich eens in mengen, en het gevaar trachten te verijdelen... Maar nu is er een groot bezwaar tegen dat ageeren door mijnheer X of mevrouw Y met een Ingezonden Stuk, een request, of anderszins, en dat bezwaar is, dat er geen notitie van genomen wordt. Een beter middel b.v. is al, in koor te roepen, dat ze ermee moeten ophouden. Maar als ook dat niet helpt? Welnu, dan moet er gehàndeld worden; geld bij elkaar zien te krijgen, en door het bedreigde plekje natuurschoon aan te koopen, het van den ondergang zien te redden.

En wat ge allen nog zeker niet wist: Er is een instelling in ons land, die in dezen geest handelt, n.l. de „Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland." Zij is gevestigd te Amsterdam.

In 1905 opgericht, is deze vereeniging voortdurend in bloei toegenomen. Zij verheugt zich in de sympathie van allen, die haar kennen. En dat zijn er velen, maar wij hopen door ons artikel hun aantal nog wat uit te breiden.

De vereeniging, — zoo schrijft het bestuur in een harer vlugschriften. — ontstond uit de overtuiging, dat bij de neiging en noodzaak, die tegenwoordig bestaan, om den bodem zooveel mogelijk productief te maken, niet zelden 't schoonste en het belangwekkendste in de natuur gevaar loopt om onherroepelijk verloren te gaan. En zoo zou dan het menschdom, wanneer het eenmaal grootere materieele welvaart heeft bereikt, met zijne schatten verlegen zitten temidden van een dorre wereld. Geen wonder, dat men, vooral in Amerika, waar het wordingsproces veel sneller verloopt, en de natuurverarming veel duidelijker in 't oog valt dan in de oude wereld, er op bedacht was, om enkele landschappen ongerept te behouden. Europa volgde het voorbeeld van Amerika, en het is een eer voor ons kleine landje, dat

Een Ven bij Oisterwijk.

hier in korten tijd meer bereikt is dan in de meeste andere landen van Europa.

De eerste daad der jonge vereeniging was in 1906 de aankoop van het prachtige Naardermeer. De aanleiding daartoe was het feit, dat het lot van dezen karakteristieken laagveenplas — met zijn rijke planten- en dierenwereld en in het bijzonder als broedplaats van den in het grootste deel van Europa zoo goed als uitgeroeiden lepelaar — al eens ernstig bedreigd was De Amsterdamsche raad had n.l. met nota bene maar één stem meerderheid den aankoop ervan voor vuilnisbelt afgestemd. Het ijverig bestuur der vereeniging, eenmaal in het bezit van het meer, zorgde nu voor een bestudeering der flora en fauna; en om u maar eens een klein voorbeeld van die meer-bevolking te geven: er zijn reeds 92 soorten vogels waargenomen; 50 ervan broeden in het meer. Van de laatste is het belangrijkst de Lepelaar, die, behalve hier en in het Zwanenwater bij Callantsoog, nergens in Noord-, West- of Midden-Europa broedt. Verder vindt men er den Purperreiger, den Roerdomp, het Baardmannetje, den Nachtegaal-Rietzanger, enzoovoorts. De toegang tot het bekende meer ligt aan de halte Hakkelaarsbrug van de Gooische stoomtram.

De tweede daad der vereeniging gold een terrein, „De Staart" genaamd, op het eiland Texel. Dit terrein is zeer vogelrijk, de omgeving is zeer waterrijk, en wordt ook door verscheidene wateren en watertjes van de omgeving afgescheiden; de eenige toegang over land is goed afgesloten, en nu kunnen de eierzoekers en vogelschieters worden geweerd. In den broedtijd heeft de jachtopziener der streek het terrein onder zijn speciale leiding; gedurende dien tijd wordt ook niemand ter bezichtiging toegelaten; slechts worden telkenjare de nesten der vogels geteld, en de resultaten zijn prachtig; de vogelstand gaat met het jaar in dat gebied vooruit. In een verloop van 5 à 6 jaar is het aantal nesten er meer dan verdriedubbeld.

Het vorengenoemde terrein werd in 1909 aan de vereeniging door natuurvrienden aangeboden. In 1912 verkreeg zij op dezelfde wijze een tweede terrein op Texel, „de Putten" genaamd; dit is als broedplaats van den Kluit, een fraaien vogel, in zonderheid van belang. Door de goede zorgen der vereeniging kunnen de Kluiten- en andere vogelfamilies zich daar nu ongestoord uitbreiden.

Toen het in 1910 ter oore van de vereeniging kwam, dat het prachtige Leuvenumsche bosch, een der fraaiste bosschen van de Veluwe, stond verkocht te worden en omgekapt, moest er weer handelend worden opgetreden. De vereeniging kocht het aan, en redde het zoo 't leven.

Kort daarop werd het beroemde landgoed Hagenau, het fraaiste deel van den boschzoom om den Zuid-Veluwerand, door de vereeniging van den ondergang gered door het alweer aan te koopen.

Toen er in 1912 geruchten de ronde deden omtrent den ophanden verkoop van de bosschen en vennen nabij Oisterwijk, wist zoowaar de vereeniging ook weer door aankoop zich het bezit, en daarmede den bosschen en vennen (plassen) hun schilderachtigheid ongerept te verzekeren. Aangekocht werden de Van Esscheven, de Witven, de Choorven en de Kolk- of Tonven. Vanuit deze laatste ven komt het water, dat verder van ven tot ven vloeit. Later werden nog aangekocht de Duivelsberg,

In het park Hagenau bij Dieren.

Lepelaars op het Naardermeer.